

Szent Gergely Népfőiskola

„Népzenétől a kortárs zenéig”

**A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány
tevékenysége, kiemelt pályázati projektje**

Konzulens:

Gulyás Zsuzsanna

Készítette:

Kölcseyné Balázs Mária

Finanszírozás szervező, forráskutató és
támogatáskezelő szakmenedzser

2014.

„A lélek mechanizálódásától csak az ének
szelleme véd meg”.

(Kodály Zoltán)

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
1. A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány bemutatása	5
1.1 A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány létrehozása és az alapítói jogok gyakorlásának változásai	5
1.2 A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány szakmai tevékenységének bemutatása	6
1.2.1 Kiadványok megjelentetése	8
1.2.2 Alkotótábor	8
1.2.3 Népművészettel foglalkozó fiatal alkotók támogatása	8
1.2.4 Népművészek bemutatása	8
1.3 A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány gazdálkodása.....	12
1.4 A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány együttműködő partnerei a projektek megvalósítása során	16
2. „Népzenétől a kortárs zenéig” – a Békés Megye Népművészetéért Alapítvány kiemelt projektje	18
2.1 A projekt előzményei	18
2.2 A projekt társadalmi szükségessége	19
2.3 A célcsoport jellemzői a pályázati projekt tevékenységeinek szempontjából vizsgálva	23
2.4 A projektre hatással lévő területi-társadalmi erőter	25
2.4.1 Békés megye	25
2.4.2 Járások	27
2.4.3 Települések	28
2.5 A projektben együttműködő nevelési-oktatási intézmények	28
2.6 A projekt tevékenységeinek illeszkedése a pályázó szervezet és az együttműködő nevelési/oktatási intézmények tevékenységébe.	29
2.6.1 A pályázó szervezet	29
2.6.2 Az együttműködő nevelési/oktatási intézmények.....	30
2.7 A projekt tevékenység szerkezete	30
2.8 Együttműködő partnerek, szakmai megvalósítók	34
2.9 Források, költségvetés	35
3. Egy Európai Unió által támogatott projekt megvalósításának nehézségei egy civil szervezet számára	37
Befejezés	41
Felhasznált irodalom jegyzéke	44
Mellékletek.....	45

Bevezetés

A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány 1990-től működik, 1998. január 1-től közhasznú szervezet.

Fő feladatának tekinti a népművészet, ezen belül kiemelten a tárgyalkotó- tárgyformáló népi kézművesség hagyományainak összegyűjtését, ápolását, a mai kornak megfelelő népi, iparművészeti alkotásokon keresztül a közízlés formálását.

Kiemelt projektként a TÁMOP 3.2.13 konstrukció keretében „Népzene a kortárs zenéig” címmel 12 hónapos tevékenység valósul meg a Dél-alföldi régióban, Békés megyében, azon belül 4 település 7 intézményében. A szervezet nyitott a népművészet egyéb ágai felé is, így fordulhatott elő, hogy felkarolt egy közösségi kezdeményezést, s felvállalta, hogy nyertes pályázat esetén főpályázóként lebonyolítója lesz a „Népzene a kortárs zenéig” című projektnek.

A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány kiváló zenei szakemberek segítségével benyújtotta a pályázatát, s bár első alkalommal tartaléklistára került, 2013 szeptemberében a projekt elnyerte a 23.072.890Ft igényelt támogatást, s így 2014. január 1-től megkezdődhetnek a tervezett tevékenységek.

A projekt keretében lehetőség kínálkozik a népdal, népzene megismerésére, a hangszeres zenei közösségi ismeretszerzésre, a hagyományok beépítésére a kortárs zenébe. A résztvevő gyermekek az ismereteik bővülése mellett az közösségi együttlét, az előadói-alkotói örömet is megélik. Jól szolgálják ezt a 12 hónap alatt megvalósuló 12 db heti, és 3 db havi zenei szakkörök, a 15 alkalommal megrendezendő témanapok és a 2 db bentlakásos témahét, továbbá a tehetséggondozás 40 alkalma, melyek egyben a tehetséges fiatalok támogatásának, segítésének tanórán kívüli lehetőségei is.

Dolgozatomban az alapítvány sokrétű tevékenységét, azok forrásait, s kiemelten a megvalósuló TÁMOP projektet szeretném bemutatni, ezen keresztül ismertette egy európai uniós projekt megvalósításának szakmai és pénzügyi eredményességét és nehézségeit a civil szférában.

1. A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány bemutatása

1.1 A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány létrehozása és az alapítói jogok gyakorlásának változásai

A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány 1990-től működik, 1998. január 1-től közhasznú szervezet.

Alapító okirata az eltelt 24 év során több alkalommal módosult, főként a jogszabályi előírások, illetve az alapító jogok gyakorlására kijelölt szervezet változása okán:

A Békés Megye Képviselő-testülete Megyei Művelődési Központja és Kézműves Szakiskolája a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 74/A - 74/F. §-ai alapján, a később részletesen bemutatásra kerülő alapító okiratában részletezett tartós közérdekű célokból kiindulva, határozatlan időre hozta létre az önálló jogi személyiségű alapítványt, Békés Megye Népművészetéért Alapítvány elnevezéssel.¹

Békés Megye Képviselő-testülete 2007. június 30-i hatállyal megszüntette a Békés Megye Képviselő-testülete Megyei Művelődési Központja és Kézműves Szakiskolája intézményt. Meghatározott alaptevékenységeit, s az azokat végző munkatársakat, a 153/2007. sz. KT. rendelettel, intézményegységként - jogutódlással beintegrálta a Békés Megyei Könyvtár tevékenységszerkezetébe.

A korábban létrehozott alapítványról meghozott döntés értelmében a szervezet alapítói jogainak gyakorlását az intézmény átruházta a Békés Megyei Népművészeti Egyesületre, azonban ennek bírósági bejegyzése még éveket váratott magára.

Az alapítvány azonban tovább működött, végezte az alapító okiratában meghatározott tevékenységeket, céljai érdekében.²

¹ Békés Megye Népművészetéért Alapítvány Alapító Okirata (1990.12.15.)

² Békés Megye Képviselő-testülete 153/2007. sz. KT. rendelete

A civil szférát szabályozó jogszabályi változások miatt mindenképpen rendezni kellett az alapítvány sorsát jogilag is. A kuratórium egyik tagja – felkérve egy ügyvédi irodát – végigjárta a bürokratikus útvesztőket, s az alapítói szándékot, a szervezeti célokat teljes egészében változatlanul hagyva, tiszteletben tartva, hosszas procedúrát követően rendezte az alapítói jogok gyakorlására kijelölt szervezet kilétének bejegyzését, s ezáltal az alapítvány működésének jogszerűségét.

A 2014. április 10-én kelt alapító okiratban már a régi-új „fenntartó”, azaz alapítói joggyakorló szervezet szerepel: A Békés Megyei Népművészeti Egyesület.³

Mivel az alapítvány az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Ectv.) közhasznúsági feltételeinek megfelelt, kérvényezte a közhasznúsági státusz folyamatosságának megőrzését, melyet a bíróság helybenhagyott.⁴

1.2 A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány szakmai tevékenységének bemutatása

„1. Az alapítvány célja a népművészeti, ezen belül kiemelten a tárgyformáló népművészeti és kézművesség hagyományainak összegyűjtése, ápolása, a mai kornak megfelelő népi, iparművészeti alkotásokon keresztül a közízlés formálása.

2. Az alapítvány közhasznú tevékenysége a kulturális örökség megóvása, kulturális tevékenység, a magyarországi nemzetek és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység.

3. Az alapítvány közhasznú tevékenysége során olyan közfeladatot lát el, amelyet az 1997. évi CXL., a közművelődésről szóló törvény 73. §-tól a 86. §-ig szóló rendelkezések határoznak meg, illetve a tv. alapján a helyi és megyei önkormányzatoknak kell ellátnia. Ebből az alapítvány a 76. §-ban megfogalmazottak közül végzi a népi kézművesség területén az egyetemes, a

³ Békés Megye Népművészetéért Alapítvány Alapító Okirata (2014.04.10.)

⁴ Kérelem közhasznú jogállás megállapítására – A BMNA levelezése.

*nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértése, a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása.*⁵

Mint az alapító okiratban foglaltak pontos felidézése is jelzi, a szervezet hazai – többségi és kisebbségi – és határon túli kulturális örökségünk megőrzése érdekében fejti ki tevékenységét.

A jogszabályi környezet biztosítja a civil szervezetek, egyesületek, alapítványok közfeladat ellátási lehetőségét. Az alapítvány az alábbi területeken kapcsolódik tevékenységével közfeladat ellátáshoz:

- *„Közösségi kulturális hagyományok, értékek ápolásának/művelődésre szerveződő közösségek tevékenységének/a lakosság életmódja javítását szolgáló kulturális célok megvalósításának támogatása; művészeti intézmények/lakossági művészeti kezdeményezések, önszerveződések támogatása, a művészi alkotó munka feltételeinek javítása, a művészeti értékek létrehozásának, megőrzésének segítése;*
- *Kulturális szolgáltatás, a kulturális örökség helyi védelme, a helyi közművelődési tevékenység támogatása;*
- *A kiemelt kulturális örökség védelme;*
- *A helyi közművelődési tevékenység támogatása, a kulturális örökség helyi védelme;*
- *A kulturális örökség védelme;*
- *Együttműködés a középtávú tudomány-, technológia- és innováció-politikai stratégia kialakításában;*
- *Kulturális autonómia megerősítésére önszerveződés szervezésének/működtetésének támogatása; nemzetiségi közösséghez kötődő kulturális javak megőrzése;*
- *Nemzetiségi hagyományápolás és közművelődés;*
- *A fogyatékos személyek rehabilitációjának megvalósulása érdekében nyújtott szolgáltatások;*
- *Felnőttképzési tevékenység, felnőttképzéshez kapcsolódó szolgáltatás.*⁶

⁵ Békés Megye Népművészetéért Alapítvány Alapító Okirata (2014.04.10.)

⁶ Békés Megye Népművészetéért Alapítvány Alapító Okirata (2014.04.10.)

Ennek érdekében főbb tevékenységei az alábbiak:

- Kiadványok megjelentetése
- Alkotótáborok szervezése
- Népművészettel foglalkozó alkotók, kiemelten a fiatal alkotók felkarolása, segítése
- Népművészek, alkotók megismertetése, bemutatása

1.2.1 Kiadványok megjelentetése

Az alapítvány a Békés Megyei Népművészeti Egyesülettel és a Békés Megyei Művelődési Központtal közösen jelentette meg a Békés Megyei Faművesség, a Soknemzetiségű Békés megye Hímzőkultúrája, a Békés Megyei Vászonszöttei, és a Népművészetünk Kincseit címmű kiadványokat.

1.2.2 Alkotótábor

Az alapítvány 1994-től a Békés Megyei Népművészeti Egyesülettel közös szervezésben Nemzetközi fafaragó tábort rendez, amelyen a Békés megyei fafaragókon túl részt vesznek Romániából, Jugoszláviából, Szlovákiából és Ukrajnából érkező magyar faművesek.

Az eltelt évek alatt a tábor alkotói Békéscsabán létrehozták a „Kárpát-medence szabadtéri kapumúzeumát”, ahol kapuk, padok, kerek kút és egyéb faműves alkotások láthatók. Gyulán erdei kápolna és harangláb, Szabadkán a Zentai úti temetőben harangláb, kopjafa, Békéscsabán a sérült gyermekek otthonában szabadtéri játékok öregbítik a tábor résztvevőinek hírnevét.

1.2.3 Népművészettel foglalkozó fiatal alkotók támogatása

Az alapítvány kuratóriuma figyelemmel kíséri a fiatal alkotók munkásságát. Évente egy alkalommal összejövetelet rendez számukra erkölcsi, és anyagi elismerésben részesíti őket.

1.2.4 Népművészek bemutatása

Az alapítvány arra törekszik, hogy segítséget nyújtson a megyében élő népi iparművész, népművészet mestere, népművészet ifjú mestere címmel rendelkező alkotóknak, hogy részben a megyében, részben a megye- és az országhatáron túl megmutassák alkotásaikat. Az elmúlt évek során a megye

népművészei kiállítottak Franciaországban, Amerikában, Portugáliában, Jugoszláviában, Szlovákiában, Romániában, Ausztriában, stb..

2013-ban a kuratórium megvizsgálta és összesítette az utolsó 8 teljes év (2004-2012) tevékenységszerkezetét és mérlegét. A szakmai tevékenységek összesítését az 1. sz. táblázat szemlélteti.

1. sz. táblázat **A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány szakmai tevékenységei 2004-2012 között**

Tevékenység	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Az alapítvány kapcsolatrendszerének bővítése	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ARTERA Alapítvány pályázatainak pénzügyi lebonyolítása									1
Békés megye fazekassága című kiadvány megjelentetése							1		
Dél-alföldi Gyermek és Ifjúsági Regionális Népi Kézműves Pályázat lebonyolítása, abban való közreműködés			1	1	1	1	1	1	
Dél-alföldi gyermek kézműves tábor	1								1
Dombegyházi önkormányzattal nemzetközi népművészeti kiállítás és egyéb program megvalósítása				1					
Értékeink minősítése - regionális konferencia szervezése		1							
Fiatal népművészek támogatása	1		1	1	1	1	1	1	1
Határok nélküli népművészeti konferencia és kiállítás szervezése		1	2	1					
Határok nélküli népi kézműves hálózat kialakítása, működtetése (Vajdaság, Erdély)						1	1		
Határok nélküli néprajzi népfőiskola		1			1				
Hon-Kör-Kép ifjúsági képzőművészeti tábor					1	1			
Komplex népművészeti tábor	1	1							
Körös-völgyi Sokadalom			1				1	1	
Kulturális civil szervezetek találkozója									1
Kulturális turizmus -	1								

továbbképzés									
Mézes Fesztivál								1	
Nemzetközi Fafaragó Tábor	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Népi kézműves alkotók továbbképzésének közvetítése	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Népművészek bemutatkozása (mesterség bemutató, játszóház, kiállítás, stb.)	1	1	1	1	1	1			
Országos Ajándéktárgy konferencia és pályázat			1						
Országos Kosárfonó Mesterkurzus			1	1	1	1	1	1	1
Regionális népművészeti kiállítás és pályázat		1					1		
Tanulmányút - Bábolna	1								
Textiles tábor					1				
Vendégváró hagyomány - konferencia				1					
	9	9	11	10	10	10	9	8	8

Forrás: A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány archív dokumentációja

A szakmai tevékenységeket vizsgálva az alábbi megállapítások fogalmazhatóak meg:

A 8 éves időszakot tekintve 27 féle tevékenység jellemezte a szervezetet, évente átlag 8-10 db. Csoportosíthatóak a tevékenységek az alábbiak szerint:

- *folyamatos – szervezeti vagy hálózati működéshez kapcsolódó tevékenységek:*

- Az alapítvány kapcsolatrendszerének bővítése
- ARTERA Alapítvány pályázatainak pénzügyi lebonyolítása
- Határok nélküli népi kézműves hálózat kialakítása, működtetése (Vajdaság, Erdély)
- Fiatal népművészek támogatása

- *kiadvány megjelentetése:*

- Békés megye fazekassága című kiadvány megjelentetése

- *táborok:*

- Dél-alföldi gyermek kézműves tábor
- Hon-Kör-Kép ifjúsági képzőművészeti tábor
- Komplex népművészeti tábor
- Nemzetközi Fafaragó Tábor

- Textiles tábor

- konferenciák:

- Értékeink minősítése - regionális konferencia szervezése
- Határok nélküli népművészeti konferencia és kiállítás szervezése
- Kulturális civil szervezetek találkozója
- Országos Ajándéktárgy konferencia és pályázat
- Vendégváró hagyomány - konferencia

- pályázatok, kiállítások:

- Dél-alföldi Gyermekek és Ifjúsági Regionális Népi Kézműves Pályázat lebonyolítása, abban való közreműködés
- Dombegyházi önkormányzattal nemzetközi népművészeti kiállítás és egyéb program megvalósítása
- Népművészek bemutatkozása (mesterség bemutató, játszóház, kiállítás, stb.)
- Regionális népművészeti kiállítás és pályázat

- nagyrendezvények:

- Mézes Fesztivál
- Körös-völgyi Sokadalom

- kurzusok, továbbképzések, tapasztalatcserék:

- Határok nélküli néprajzi népfőiskola
- Kulturális turizmus – továbbképzés
- Népi kézműves alkotók továbbképzésének közvetítése
- Országos Kosárfonó Mesterkurzus
- Tanulmányút – Bábolna

Látható, hogy a konferenciák, pályázatok, kiállítások illetve kurzusok, továbbképzések adják a tevékenységszerkezet legnagyobb részét, ez a szervezet erőssége.

Fontos megemlíteni, hogy a tevékenységek legnagyobb részét nem egyedül, hanem társszervezésben, partnerekkel együtt valósítja meg a szervezet.

1.3 A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány gazdálkodása

„Az alapítványi tőke az alapítvány vagyona. Az alapítvány vagyont az alapító évről-évre szükség és lehetőség szerint kiegészíti az alapítvány céljának megvalósítása érdekében.”⁷

Az alapítvány vagyonának minősülnek az alapítvánnyal szemben vállalt közérdekű kötelezettségek, az alapítvány számlájára történő befizetések, ezek hozadéka, továbbá az alapítvány részére adományozott ingó- és ingatlan vagyonok.

... Az alapítványi tőke és vagyon felett az Alapítványi Tanács (kuratórium) rendelkezik.

Az alapítvány a gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, azt az alapító okiratban meghatározott tevékenységére fordítja. Az alapítványi célokra elsősorban az alapítványi tőke kamatait, hozadékait kell felhasználni.”⁸

Az alapítvány 24 évvel ezelőtt 200 ezer Ft-os alaptőkével jött létre, amely az évek során folyamatosan szaporodott, elsősorban magánemberek támogatásából. Tevékenységét évről-évre a kamatokból, a pályázatok révén nyert támogatásokból és a felajánlott személyi jövedelemadó 1%-ából oldja meg.

A szakmai tevékenységszerkezet átvilágításával párhuzamosan, 2013-ban a kuratórium áttekintette a szervezet éves gazdálkodási adatait is, az utolsó 8 éves (2004-2012 közti) időszakot tekintve.

A főbb adatokat a 2. sz. táblázat tartalmazza.

⁷ Bár az Alapító Okirat tartalmazza ezt a lehetőséget, valójában az alapító, majd az alapító jogokat gyakorló szervezet egy alkalommal sem egészítette ki a szervezet vagyont az alapítást követően.

⁸ Békés Megye Népművészetéért Alapítvány Alapító Okirata (2014.04.10.)

2. sz. táblázat

**A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány
gazdálkodásának főbb mutatói 2004-2012 között
(eFt)**

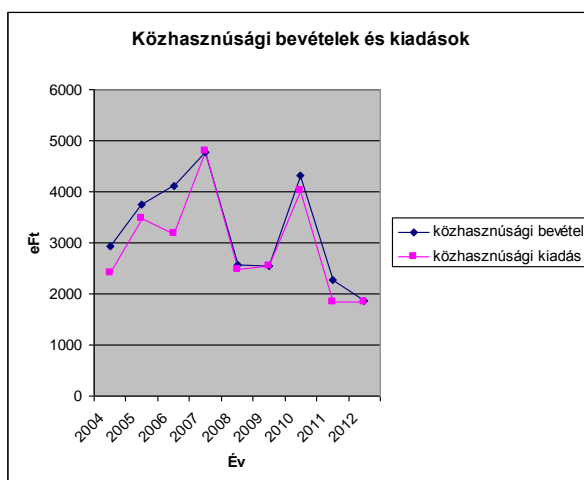
ÉV	Induló tőke	Tőkeváltozás eredménye		Tárgyévi eredmény		Saját tőke		Közhasznúsági bevétel		Közhasznúsági kiadás	
		előző év	tárgy év	előző év	tárgy év	előző év	tárgy év	előző év	tárgy év	előző év	tárgy év
2004	200	1311	963	-348	533	1163	1696		2931		2399
2005	200	963	1496	533	259	1696	1954	2931	3742	2399	3484
2006	200	1496	1754	258	929	1954	2956	3742	4104	3484	3175
2007	200	1754	2756	929	-17	2956	3099	4104	4783	3175	4800
2008	200	2756	2899	-17	79	3099	3267	4783	2560	4800	2481
2009	200	2899	3066	79	8	3267	3274	2560	2545	2481	2537
2010	200	3066	3075	8	283	3274	3558	2545	4309	2537	4028
2011	200	3075	3358	283	427	3558	3985	4309	2267	4026	1840
2012	200	3358	3785	427	19	3985	4004	2267	1870	1840	1851

Forrás: A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány archív dokumentációja

A szervezet gazdálkodási mutatóit vizsgálva az alábbi megállapítások fogalmazhatóak meg:

2007-től (az alapító intézmény megszűnését követően) a közhasznúsági bevételek és kiadások együtt járása állapítható meg. Ez egyértelműen annak köszönhető, hogy projektgazdálkodást folytat az alapítvány, azaz meghatározott tevékenységek megvalósításához igyekszik a forrásokat megszerezni és koncentrálni. (1. sz. diagram)

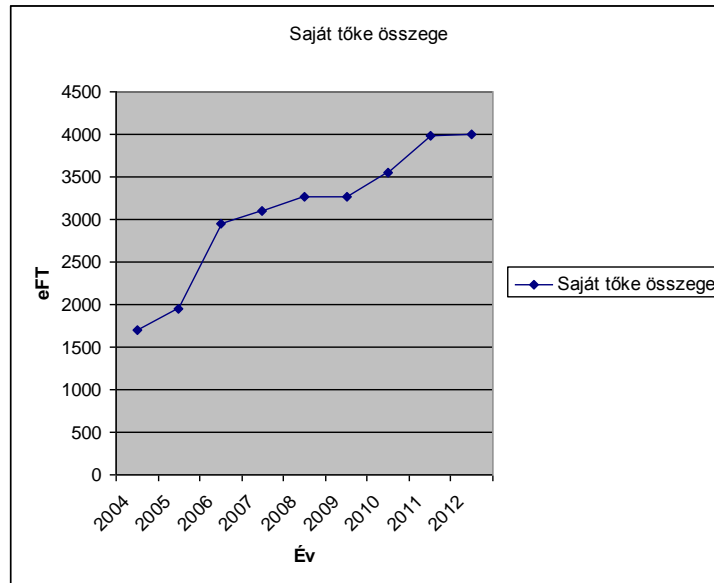
1. sz. diagram A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány saját közhasznúsági bevételeinek és kiadásainak változása 2004-2012 között

Forrás: Saját szerkesztésű diagram a Békés Megye Népművészetéért Alapítvány archív dokumentációja felhasználásával

Az alapítvány saját tőkéje a vizsgált időszakban folyamatos növekedést mutat, mely egyrészt adományoknak, másrészt az alapítvány saját bevételeinek köszönhető. (2. sz. diagram)

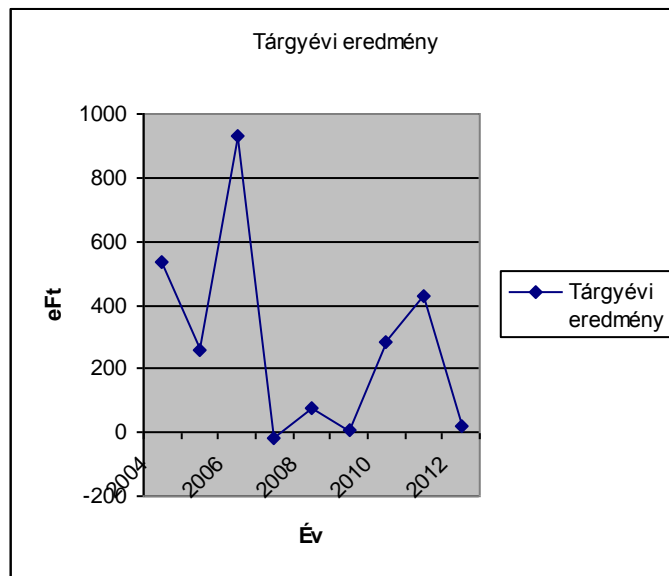
2. sz. diagram A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány saját tőke összegének változása 2004-2012 között

Forrás: Saját szerkesztésű diagram a Békés Megye Népművészetéért Alapítvány archív dokumentációja felhasználásával

A tárgyévi eredményt tekintve azonban nem minden év tekinthető eredményesnek, hiszen széles amplitúdójú ingadozás látható, melynek végpontjait a -17 eFt (2007) és a 929 eFt (2006) jelentik. (3. sz. diagram) Vélhetően az intézményi átszervezést megelőzően rendezett működés jellemezte az alapítványt, az átszervezés évében nem maradt energia a szervezettel foglalkozásra, majd ezt követően a saját tőke növelése állt a középpontban, s a projektek fedezetének megteremtése.

3. sz. diagram A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány tárgyévi eredményének változása 2004-2012 között

Forrás: Saját szerkesztésű diagram a Békés Megye Népművészetéért Alapítvány archív dokumentációja felhasználásával

Az alapítvány pályázati tevékenysége eredményesnek mondható, hiszen évente átlag 9 db pályázatot nyújtanak be, s ennek több mint 50%-a nyer kisebb-nagyobb összegű támogatást.

A projektterveket főként hazai pályázatok kiírásaira nyújtják be. Európai Uniós pályázati kiírásra eddig egy alkalommal pályáztak, s a benyújtott projektterv megvalósítására az igényelt támogatás 100%-át ítélték meg a döntéshozók.

Az utóbbi 5 év pályázati eredményessége a 3. sz. táblázatból leolvasható.

**A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány
pályázati mutatói 2010-2014 között**

Év	Benyújtott/nyertes (db)	Igényelt összeg (eFt)	Megítelt összeg (eFt)	Megjegyzés
2010	14/8	12.180	4.150	
2011	5/5	3.848	1.330	
2012	7/5	5.144	1.760	
2013	10/7	33.008	27.607	23.072 EU-s pályázati forrás
2014	9/7	10.000	3.640	2 db pályázat (4.400 eFt igényelt támogatás) jelenleg még elbírálás alatt áll

Forrás: Saját szerkesztésű táblázat a Békés Megye Népművészetéért Alapítvány pályázati dokumentációja felhasználásával

1.4 A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány együttműködő partnerei a projektek megvalósítása során

A Békés Megye Népművészetéért Alapítvány létrehozója a Békés megye Képviselő-testülete Megyei Művelődési Központja, az alapítvány székhelycíme ma is a korábbi intézményi székhely.

Az alapítvány folyamatosan együttműködik az alapítói jogokat gyakorló szervezettel, a Békés Megyei Népművészeti Egyesülettel, továbbá az alapító intézmény jogutód szervezeteivel (Nemzeti Művelődési Intézet Békés Megyei Irodája, IBSEN Nonprofit Kft.)

Partnerei között szerepel a Kézműves Szakiskola, ahol jelenleg az irodai infrastruktúrát folyamatosan és a szakmai kézműves műhelyeket időszakosan használja bérlőként.

Széleskörű, kiterjedt partneri hálózatát szinte lehetetlen vállalkozás teljes körűen felsorolni, így a példa szintjén megemlíthetők hazai és határon túli szakmai szervezetek, más civil szervezetek, elsősorban Békés megyei oktatási és kulturális intézmények, önkormányzatok, de egyéni alkotók, nem formális szervezetek, magánemberek, és nem utolsó sorban a gazdasági szféra szereplői is megtalálhatóak az együttműködők palettáján.

2. „Népzeneől a kortárs zenéig” – a Békés Megye Népművészetéért Alapítvány kiemelt projektje

„... Nem a zenében rejlik-e a leghatásosabb nevelés? Hiszen semmi sem hatol be olyan mélyen a lélekbe, mint a ritmus és a dallam: megragadja, felékesíti és megnemesíti a lelket, ha az ember helyesen nevelkedett, - ha pedig nem, épp ellenkezőleg hat rá... Valóban: a zene mélyén ott rejlik a nevelés.....”
Platon : Az állam, IV. könyv 3.fejezet

2.1 A projekt előzményei

A „Népzeneől a kortárs zenéig” projekt előzményei több szempontból is bemutatathatóak, részben a pályázó szervezet projektmegvalósítási felkészültségét, tapasztalatait illetően, részben pedig a projekt konkrét szakmai előéletét illetően.

A pályázó alapítvány alapítói jogait gyakorló szervezet, a Békés Megyei Népművészeti Egyesület 2012 novemberétől 2014 januárjáig sikeresen megvalósított egy - a kézműves hagyományok továbbélését szolgáló - projektet a TÁMOP 3.2.13 – 12/1 konstrukció támogatása segítségével. Az ott felkért projektteam (projektmenedzser, pénzügyi vezető, projektasszisztens) azonos az alapítványi projektben felkért projektteammel, azaz tapasztalt, a támogatási konstrukciót jól ismerő projektmenedzsmént állt fel – már a pályázati ötletelésnek, a pályázat megírásának, benyújtásának időszakában. Ez ösztönzést jelentett az alapítvány számára egy EU-s projekt megvalósítására.

A projekt konkrét szakmai előélete megközelítőleg egy évtizedre nyúlik vissza. 10 évvel ezelőtt – az akkor már 10. éve minden nyáron megrendezésre kerülő nyári ifjúsági táborban – merült fel az ötlet, s fogalmazódott meg egyúttal az igény egy zenei, egy gitáros tábor indítására. Ezt tett követte, s a következő évtől kezdve már gitáros tábort is hirdettek a szervezők, amely a következő 9 év alatt rendkívül nagy népszerűsége tette szert. Közel ezzel egy időben, de mindezekről függetlenül indult el – szintén fiatalok kezdeményezésére – a Kemény Gitárklub egy békéscsabai középiskolában. Ez a klub a nyári táborok közötti időszakokban a táborozó fiatalok számára a zenélés folyamatosságát

jelentette, heti rendszerességű összejövetellekkel, próbákkal, s később rengeteg fellépési lehetőséggel a városban, megyében. Mivel a megye több oktatási intézményéből is jelentkeztek gyerekek a táborokba, illetve a Gitárklubba is jártak más településekről fiatalok, így több intézménnyel kapcsolatba kerültek, ahol felmerült a gitároktatás igénye, s ez több helyen el is indult (Kétegyháza, Csanádapáca, stb.), részben a tábori oktatók, részben az idősebb, jól gitározó diákok vezetésével. A több településen folyó zenei tevékenységhez, s a klubok közötti rendszeres kapcsolattartáshoz, a táborok megszervezéséhez, lebonyolításához, a tehetséggondozáshoz mindenképpen szükség volt pályázati források bevonására. A forrásbevonás – a pályázati források csökkenése miatt – évről-évre egyre nehezebb, egyre esetlegesebb volt, így az adódó EU-s pályázat lehetőségével a szervezők mindenképpen élni szerettek volna. A projekttervvel megkeresték az alapítványt, amely vállalta annak benyújtását és – nyertes pályázat esetén – a lebonyolítását.

2.2 A projekt társadalmi szükségessége

Békés megyében 155 óvoda, 117 általános iskola, 27 szakiskola, 41 gimnázium és 38 szakközépiskola található. Az alapítvány képviselői a projektbe a későbbiekben bevont nevelési-oktatási intézményeket keresték fel, s ismertették velük a pályázati lehetőséget, együttműködést ajánlva abban. A lehetőséggel a megkeresett 8 közül 7 intézmény kívánt élni, s vállalta örömmel az együttműködést.

A pályázó szervezet, a Békés Megye Népművészetéért Alapítvány a pályázat előkészítési szakaszában felmérte az érintett nevelési-oktatási intézmények pedagógiai programjának megvalósítását, valamint kínálatának gazdagítását támogató tevékenységeket, s ez alapján tervezte meg a foglalkozásokat és kötötte meg az együttműködési megállapodásokat.

A pályázat benyújtásához alkalmazott kutatási, adatgyűjtési módszerek a következők:

1. Dokumentumelemzés

Az intézmények alábbi dokumentumainak elemzésére került sor:

- Nevelési/Pedagógiai Program
- Éves beszámolók
- Intézményi honlapok

2. Interjúk

Az alapítvány kapcsolattartói személyes lekérdezéssel interjúkat készítettek az intézményvezetőkkel, az alábbi kérdések alapján:

- Az intézmény rövid bemutatása, tevékenysége
- Az intézmény kulturális, szabadidős tevékenységei, a további tervek azok bővítésére
- A kulturális, szabadidős tevékenységek bővítésének igénye, annak esetleges korlátai

3. Kérdőív

Az alapítvány által összeállított kérdőíven minden intézmény táblázat formájában megjelenítette az intézményben működő tanórán kívüli tevékenységeket az alábbi módon:

Kinek szól a szabadidős tevékenység (milyen óvodás csoportot érintett, hányadik osztályosoknak)?	Milyen formában működik? (szakköri vagy egyéb)	Hány fő veszi igénybe?	A tevékenységet a nevelési- oktatási intézmény szervezi? Ha nem, akkor ki, pl. alapfokú művészeti iskola, stb.?
--	--	------------------------	---

A projekt a Dél-alföldi régióban, Békés megyében, azon belül 7 intézményben, 4 településen valósul meg. A társadalmi-gazdasági környezet meghatározza a projekt létjogosultságát, szükségességét, hiszen az ország több szempontból is hátrányos helyzetű térségében, ahol csökkenő a népességszám, magas a munkanélküliség, a szülők fizetőképessége alacsony, s különösen igaz ez a kistelepüléseken élők esetében – fontos az ilyen, s ehhez hasonló projektek megvalósítása.

A pályázati konstrukció több elvárást is megfogalmazott a potenciális pályázók számára:

- *„Kötelező minimum 5 db együttműködési megállapodás megkötése nevelési/oktatási intézménnyel, legalább a fenntartási időszak végéig tartó időtartamra.*
- *Az öt együttműködés közül egyik óvodával kötendő, kivéve levéltár esetében.*
- *Az együttműködés keretében bevont intézmények legalább egyikében a tanulók legalább 30%-a hátrányos helyzetű legyen.*
- *Legalább egy megállapodás kötelezően más helységi (de kizárólag konvergencia-régióban található) nevelési-oktatási intézménnyel kötendő, mint amely helységi a megvalósító kulturális intézmény (tagintézmény) található.⁹*

A pályázati kiírás 16. sz. mellékletében feltüntetett intézmények tanulóinak legalább 30%-a hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetű. Az alapítvány által együttműködő partnerként bevont intézmények közül 4 szerepel a megadott mellékletben, tehát a bevont partnerek 57%-ánál a tevékenységgazdagítás különösen indokolt.

Jelen projekt együttműködő partnerei közül 3 található a szervezet székhelyétől eltérő településen, tehát a megvalósulási helyszínek 42,8%-a.

A projektet megvalósító szakemberek többségében felsőfokú végzettségűek, de minimum 1 éves gyakorlattal rendelkeznek, s szakmai hírnevük megalapozott. A projektteam tagjai rendelkeznek a szükséges projekt-gyakorlattal.

A projektbe bevont együttműködő partnerintézményekben a pedagógiai/nevelési programok nagy hangsúlyt fektetnek a komplex személyiségfejlesztésre, s ennek eszközeként, módjaként részben a tanórai fejlesztő tevékenységeket, részben pedig a nem formális nevelési alkalmakat

⁹ PÁLYÁZATI ÚTMUTATÓ a Társadalmi Megújulás Operatív Program Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában c. könnyített elbírálású pályázati felhívásához Kódszám: TÁMOP-3.2.13-12/1

jelenítik meg, s ezek közül is kiemelten a kulturális, szabadidős tevékenységeket. Nagy hangsúlyt fektetnek a programok a társadalmi beilleszkedésre, a hasznos, tevékeny állampolgárrá nevelésre, s ennek mintegy megalapozásául a nemzeti identitástudat kialakítására.

A hagyományőrzés, hagyományápolás szerepe is felértékelődik napjaink globalizálódó világában. A programok nagy része erre külön is felhívja a figyelmet.

Több programban megtalálhatóak a csoportos tevékenykedtetés, közösségfejlesztés, az alkotásra ösztönzés, a tehetséggondozás, illetve a művészeti nevelés, ezen belül a népművészet megismertetése és az énekzenei nevelés témakörök. Ezek mind-mind alapot biztosítanak a projekt tervezett tevékenységeihez, s e területeken a megvalósítandó tevékenységek további fejlődési lehetőségeket kínálnak a célcsoport számára, jól kiegészítve a tanórai oktatást.

A programok megvalósulása egy intézményben minden esetben több tényező függvénye. Befolyásolják azt az intézményvezetés által meghatározott irányok, a tantestületi klíma, a pedagógusok motiváltsága, illetve a finanszírozás lehetőségei is. Mint a személyes interjúkból kiderült, napjainkban igen nehéz helyzetben vannak az intézmények, mert programjaik megvalósítása gyakran ütközik finanszírozási akadályba, hiszen az intézmény fenntartásán túl a tanórán kívüli tevékenységekre szinte semmilyen forrás nem áll rendelkezésre, sem a szakkörvezetői díjakra, sem a szükséges anyagokra, eszközökre.

Az igény tehát adott volt. Mutatják ezt a pedagógiai/nevelési programok célkitűzései, meghatározott feladatai, s ezt mutatja az is, hogy az intézmények örömmel fogadják a kulturális intézmények, szervezetek együttműködési ajánlatát, hiszen a szülők-gyerekek napjainkban szinte csak olyan tevékenységi formákat tudnak vállalni, melyekért nem kell külön fizetni (jól jelzik ezt az alapfokú művészetoktatás kisszámú csoportjai).

A pályázó szervezet tevékenységrendszerébe szervesen illeszkednek a tervezett projekttevékenységek, annak alapítói szándéka és célja egybeesik a projektcélokkal.

Az együttműködő oktatási-nevelési intézmények céljaihoz illeszkednek a közösen kiválasztott projekttevékenységek, a tevékenységi formák (keretek) ismertek, népszerűek a célcsoport körében, a tartalommal megtöltésük a projekt szakmai megvalósítóinak felelőssége. Az óvodák, iskolák pedagógiai programjaikban célkitűzéseikben megfogalmazzák az alkotói, előadói kulturális csoportok alakítását, viszont anyagi nehézségeikből kifolyólag igen kevés intézménynek nyílik lehetősége szabadidős tevékenységek megszervezésére, így a projekt az egyes nevelési-oktatási intézmények stratégiai-fejlesztési terveihez is nagymértékben hozzájárul.¹⁰

2.3 A célcsoport jellemzői a pályázati projekt tevékenységeinek szempontjából vizsgálva¹¹

A tevékenységek közvetlen célcsoportja az óvodai nevelésben és az iskolai oktatásban résztvevő gyerekek, tanulók.

Óvodás életkorú gyerekek tevékenykedtetése, tanulása

Kisgyermekkorban a tanulás és a játék nem különíthető el egymástól. A gyermek úgy tanul, hogy játszik. A tanulás utánzással, kipróbálással, kitalálással történik. Az óvodai tanulás cselekvésre, szemléletes helyzetekben szerzett konkrét tapasztalatokra épül. A gyermekek spontán, önkéntelen módon tanulnak, ezért a felnőtt feladata, hogy a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére támaszkodva irányítsa a tapasztalat és ismeretszerzés folyamatát. A probléma, a szituáció szellemi aktivitásra ösztönöz, az önállóság erős motiváló tényező. A tanulás a gyermekek világképének alakulását is befolyásolja. A szervezett tanulás formái a kötetlen rendszeres, és a kötött rendszeres és a játékba integrált tanulási forma. Fontos, hogy a tanulási tevékenységben örömmel és önként vegyen

¹⁰ „Népzene-től a kortárs zenéig” TÁMOP-3.2.13-12/1 - 2013-0047 pályázat igényfelmérése

¹¹ A jellemzőket korábbi ifjúságszociológiai vizsgálati eredmények (Herczeg, 2006.; Ifjúság 2008., 2012. – nagymintás országos ifjúságkutatás) felhasználásával, továbbá a partnerintézmények Nevelési/Pedagógiai Programjainak helyzetelemzéseire alapozva összegeztem.

részt a gyermek, s hogy megfelelő feladat elé állítsuk a gyermeket, juttassuk sikerélményekhez, melyek erősítik önbizalmát, bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb probléma megoldáshoz.

3-4 éves korban elengedhetetlen, hogy a gyermekek a tárgyáról, dolgokról minél több érzékszerv segítségével szerezzenek cselekvéses tapasztalatokat. Legyen alkalmuk egyenként a témával kapcsolatban többféle cselekvésre, konkrét műveletre, a valóságos környezettel való aktív ismerkedésre. 4-5 éves korban a gyermekek már tudnak alkalmazkodni társaikhoz. A kapott feladatokat együtt is végre tudják hajtani. Kezdenek képessé válni mozgásuk, beszédük, figyelmük bizonyos fokú önirányítására. A megfigyelés pontosságának, differenciáltságának fejlesztését jól szolgálja a tárgyak, jelenségek összehasonlítása, megkülönböztetése. Különböző egyéni megbízatásokkal jól fejlődik emlékezetük, gondolkodásuk, beszédük.

5-6 éves kor körül kialakul a gyermekekben az igény a kapott feladat sikerrel való megoldására. Megkezdődik bennük az önellenőrzés képességének alakulása is. A közösségi élet szempontjából fontos normák, együttélési szabályok megismerésére a tanulás során adódó lehetőségek

Az óvodákba érkező gyermekek eltérő családi és szociális háttérrel rendelkeznek. Sok a hátrányos helyzetű, rossz anyagi körülmények között élő gyermek. A gyerekek közül sokan mozgás- és ingerszegényen élnek.

Feltételezés szerint minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez és az alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt megkapja, kialakul az életkori sajátosságoknak megfelelő tartása, önállóvá, nyugodttá és kiegyensúlyozottá válik.

Általános iskolai tanulók tevékenységigénye

A szabadidős tevékenységeket vizsgálva feltűnő a piaci szervezetek uralkodó szerepe; a színház, a múzeumok, könyvtár, művelődési intézmények, iskolai programok, civil kezdeményezések nem tudják felvenni a versenyt a piaci világ fogyasztói csillogásával. A strukturált szabadidőt nyújtó, hivatalos, a felnőtt társadalom által kínált választék nem elégséges.

A tanulók fogyasztási szokásaira jellemző, hogy a passzív tevékenységek – televíziózás, számítógépezés, zenehallgatás, filmnézés – dominálnak, kevés

egyrészt a megfelelő tér, a lehetőség a sportolásra, valamint a közösségi együttlétre. A szórakozással összefüggő fogyasztás, a számítógép, DVD lejátszó, házimozsi rendszer, divatos ruhák stb. megvásárlása okán a fiatalok a piac fontos célpontjává váltak.

A fogyasztás, az anyagi javak birtoklásának szándéka egyre dominánsabb a fiatalok életében. Mivel jelentős, a szülőktől származó közvetett vagy közvetlen jövedelemmel rendelkeznek, ezért a piaci szereplők elsődleges célpontjaivá váltak. Az érés, a stádiumai ma részben hamarabb következnek be, mint akár tíz-tizenöt évvel korábban. Az életstílushoz, életvitelhez kötődő önállósodás lépcsőfokaira a fiatalabb korosztályok hamarabb lépnek. A mai nyolcadik osztályosok hamarabbi időpontokat jelölnek meg számos már megtörtént és majdan megvalósuló életesemények bekövetkeztére, mint a néhány éve végzett korábbi általános iskolások.¹²

Mindezek nagyban befolyásolják a projekt tevékenységszerkezetét, hiszen a projektcélokat, mint komplex személyiségfejlesztés, hasznos, értelmes szabadidős tevékenykedtetés, kulturális tudás átadás e közegben, ezen ismérvek között, esetenként ezek ellenére kell megvalósítani.

2.4 A projektre hatással lévő területi-társadalmi erőter

2.4.1 Békés megye

A megye területe 5631 km², lakónépessége 2009. január 1-én 371 322 fő (2010. december 31-én 361 802 fő), mely azt jelenti, hogy az ország területének 6,1%-án él a lakónépesség 3,7%-a. A megye „óriásfalvas” településszerkezetéből adódóan az alacsony népsűrűségű megyék közé tartozik, 66 lakos jut egy négyzetkilométerre, ez az országos átlagnál 42 fővel kevesebb, (országos átlag 108 fő/km²), de a régiós 72 fő/km²-től is elmarad.¹³ A régió és a megye népesedési és társadalmi folyamatai teljes mértékben tükrözik a terület természeti és gazdasági átalakulásait, annak következményeit, melyek a térbeli differenciák fokozódásában jelennek meg. A

¹² 2005-2006 Komplex ifjúságkutatás, Békéscsaba MJV.

¹³ www.ksh.hu, területi statisztikai táblák

rendszerátalakítást követő átalakításoknak köszönhetően a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya jelentős mértékben lecsökkent, illetve átalakult, a jól képzett, versenyképes tudással rendelkező szakemberek elvándorlása még inkább felgyorsult, ezáltal a leszakadó félben levő települések helyzete tovább romlott.

Az elmúlt több, mint 30 évben az ország többi megyéjéhez hasonlóan Békés megye népessége is folyamatosan csökken, az 1980. januári állapothoz képest 2007 januárjában már 15%-kal éltek kevesebben a megyében, s ez a tendencia azóta is töretlenül folytatódik. Régiós szinten is Békés megyében tapasztalható a legnagyobb fogyás. Évente átlagosan mintegy 2100 fővel élnek kevesebben a megye területén.

A megye népességének korcsoportos arányai (3. sz. táblázat) alapján elmondható, hogy 2001-től 2007-ig, hét év alatt 2%-kal csökkent a 0-14 éves korosztály és 1,2%-kal nőtt az időskorúak (65-x éves) össznépességen belüli aránya, s ez a tendencia még inkább megjelenik 2007-2011 között.

3. sz. táblázat **Békés megye lakosságának életkori megoszlása százalékos arányban 2001-2011 között**

év korcsoport	2001	2005	2007	2011
0-14 éves	16,59	15,28	14,6	13,5
15-64 éves	66,76	67,31	67,59	68
65-x éves	16,65	17,41	17,81	18,5

Forrás: Saját szerkesztésű táblázat a www.ksh.hu adatai alapján

A csökkenés elsősorban a születésszám alacsony voltának tudható be, ugyanakkor magában rejti az évek során az aktív korosztály fogyásának veszélyét is. A 65 évesnél idősebbek aránya már 2001-ben meghaladta a 0-14 éves korosztályét, az idősek aránya azóta is folyamatosan nő már 2007-ben 100 0-14 éves gyermekkorúra 121,7 65 évesnél idősebb jutott. Ez az érték jóval magasabb, mint az országos átlag (100 gyermekkorúra 108 idős).

Békés megye a fejlettsége alapján a megyék közötti rangsorban hátulról a 3-4. helyen áll. Lemaradása gazdasági és társadalmi okokra vezethető vissza, ezek közül a legjelentősebbek:

- a hátrányos földrajzi fekvés, a dinamikusan fejlődő centrumoktól való jelentős távolság,
- a közlekedési infrastruktúra hiányosságai,
- a mezőgazdasági termelés hangsúlyossága,
- a piaci igényeknek megfelelő képzések hiánya, ezáltal a humán erőforrás elégtelensége

A 2001. évi népszámlálásnál mindössze 125 ezer foglalkoztatottat vettek számba, ami a megye népességének 31,5%-át jelentette. A 2012. áprilisi adatok szerint a megye munkanélküliségi rátája meghaladja a 15%-ot (az országos átlag 11,4%), a nyilvántartott álláskeresők száma 24.210.¹⁴

A megye ezer lakosra vetített tényleges fogyasztásának –14,3 értéke, mintegy kétszerese a régiós átlagnak, mely a fiatal, szakképzett népesség fokozott elvándorlásának tudható be.

2.4.2 Járások

Békés megyében 2013. január 1-ét megelőzően 8 statisztikai kistérséget különíthettünk el. Közülük 6 volt kedvezményezett, 2 hátrányos helyzetű, s a leghátrányosabb térségek közé tartozott 2.

2013. január 1-jétől új közigazgatási szervekként járási hivatalok jöttek létre Magyarországon, így a megyék 29 éves szünet után ismét járásokra tagolódnak. A korábbiaktól eltérően a járási hivatalok hatásköre valamennyi városra és községre kiterjed, Budapesten pedig kerületenként kerületi hivatalok működnek hasonló feladattal. A járások száma 175, a kerületi hivataloké pedig 23. Békés megyében 9 járás jött létre.

A projektbe bevont partnerintézmények 4 járás területén találhatóak:

- Békéscsabai
- Gyulai
- Orosházi
- Szarvasi

¹⁴ NFSZ statisztikai adatok (www.afsz.hu)

2.4.3 Települések

Magyarországon a népesség 69,9 %-a él városban, míg a fennmaradó 30,1% községben.

Békés megyében 75 település található, jogállását tekintve 17 város, 58 község. Társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot meghaladó munkanélküliséggel sújtott a megye 49 települése.¹⁵

A projekt a megye 4 településén valósul meg (a Békéscsabához tartozó Gerla nem önálló település). A 4 település a következő: Békéscsaba, Csanádapáca, Kétegyháza, Kondoros.

A bevont települések közül kizárólag Békéscsaba rendelkezik városi ranggal.

2.5 A projektben együttműködő nevelési-oktatási intézmények

A pályázati projektbe bevont 7 intézmény a felkínált lehetőséggel önkéntesen kívánt élni, az együttműködést vállalta, s a tervezett tevékenységeket szívesen fogadta. (4.sz. táblázat)

4. sz. táblázat **A projektben együttműködő nevelési-oktatási intézmények**

Intézmény neve	Település	Pontosan hol valósul meg a projekt (ki célcsoportja)?
Román Nemzetiségi Általános Iskola és Óvoda	Kétegyháza	Intézményegység – általános iskola
Többsincs Óvoda és Bölcsőde	Kondoros	Óvoda
Nagyboldogasszony Katolikus Általános Iskola és Óvoda	Csanádapáca	Intézményegység – általános iskola
Hajnal-Lenkey-Jázmin Utcai ÁMK	Békéscsaba (Gerla)	Óvoda - tagintézmény
Kemény Gábor Logisztikai és Közlekedési Szakközépiskola	Békéscsaba	Szakközépiskola
Belvárosi Általános Iskola és Gimnázium	Békéscsaba	Tagintézmény – általános iskola

¹⁵ www.vati.hu

Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium	Békéscsaba	Intézményegység – gimnázium
--	------------	---------------------------------------

Forrás: Saját szerkesztésű táblázat a projektdokumentáció alapján

Az 1-4. intézményekben a tanulók legalább 30%-a hátrányos helyzetű (beleértve a halmozottan hátrányos helyzetűeket is).

A projektbe bevont iskolák-óvodákban, illetve közvetlenül a tagintézményekben érintett gyerekek száma 2.429 fő.

2.6 A projekt tevékenységeinek illeszkedése a pályázó szervezet és az együttműködő nevelési/oktatási intézmények tevékenységébe.

2.6.1 A pályázó szervezet

A pályázó szervezet, a Békés Megye Népművészetéért Alapítvány célja a népi hagyományok megismertetése, megőrzése, e cél érdekében fontos a felnövekvő generáció elkötelezettségének erősítése, melyre jó alkalmat kínál a projekt. Az alapítvány vonzáskörében tevékenykedő alkotók, előadók mindannyian felkészült szakemberek, akiknek több éves gyakorlata van gyermekekkel való foglalkozásban, ismeretátadásban.

Az alapítvány több szervezettel együttműködve előadások, önképző körök, táborok, kiállítások, pályázatok és egyéb rendezvények szervezésével valósítja meg célkitűzéseit. Közreműködik a térség környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárásában, megismertetésében. Az alapítvány szolgáltatáspolitikájában az alábbi elvek a meghatározóak: megyei illetve térségi szint kiszolgálása, magas szintű szolgáltatások nyújtása, autentikus értékek átadása. Stratégiai céljaik között szerepel az utánpótlás nevelése, hiszen ha a fiatalok gyermekkorban megismerkednek a népi kultúra hagyományaival, akkor felnőttként művelőivé, értőivé válnak, s elköteleződnek a hagyományok megőrzése, ápolása mellett, felhasználják azt alkotó módon a választott művészeti ágak során.

A fentiek láttatják és alátámasztják, hogy az alapítvány célrendszere egybeesik a projekt célrendszerével, tevékenységszerkezete pedig a szervezet által ismert, megszokott, alkalmazott formák megvalósítására épül.

2.6.2 Az együttműködő nevelési/oktatási intézmények

A népdal, népzene megismerésére, a hangszeres zenei közösségi ismeretszerzésre az oktatási és a közművelődési intézményekben kevés lehetőség kínálkozik. Az érdeklődő gyerekek szinte csak az alapfokú művészetoktatás keretében sajátíthatják el az érdeklődésüknek megfelelő elméleti és gyakorlati tudást. Ez azonban sokak számára vállalhatatlan anyagi megterhelést jelent. A gyermek az ismereteinek bővülése mellett az közösségi együttlét, az előadói-alkotói örömet is megéli. A heti, havi zenei szakkörök, a témanapok/témahetek, a tehetséggondozás alkalmi egyben a tehetséges fiatalok támogatásának, segítségének tanórán kívüli lehetőségei is. Céljuk: alapvetően az ismeretek és az elsajátítási folyamat, kötelező tananyagon túllépő kiszélesítése, s az ismeretadáson túl az élményteli közös zenélés megéltetésével a bevonódás, elkötelezettség megalapozása. A gyermekek fejlettségi szintjének megfelelően fejlődjön képzeletük, esztétikai érzékük. A szakkörök, témanapok, és tehetséggondozás során a csoportos, ill. az egyéni foglalkoztatási formák kerülnek előtérbe.

A pályázó szervezet az együttműködő intézmények igényeire alapozva alakította ki a szabadidős, nem formális ismeretátadás tevékenységszerkezetét, melyekkel az intézmények kínálatbővítése elérhető. Az óvodák, iskolák pedagógiai programjaikban célkitűzéseikben megfogalmazzák a népi hagyományok megőrzését, ápolását, alkotói-előadói csoportok kialakítását, viszont anyagi nehézségeikből kifolyólag igen kevés intézménynek nyílik lehetősége a különböző szabadidős tevékenységek megszervezésére, így a projekt az egyes nevelési-oktatási intézmények stratégiai-fejlesztési terveihez is nagymértékben hozzájárul.

2.7 A projekt tevékenységszerkezete

A TÁMOP 3.2.13-12/1 támogatási konstrukció célja, hogy *„a kulturális intézmények szélesebb körben kapcsolódjanak be a formális oktatásba és*

*szerepük erősödjön meg a kulturális tudás átadásában, s ezen keresztül elérendő cél a közoktatásban résztvevő gyerekek és tanulók óvodai, tanórai és tanórán kívüli és szabadidős nem formális és informális nevelésének és oktatásának támogatása, a nevelési-oktatási és kulturális intézmények hosszú távú együttműködésében, helyi és országos szinten”.*¹⁶

A konstrukció kétszer került kiírásra, első alkalommal 2012 márciusában, majd – módosított megvalósítási időtartammal – 2013 januárjában.

A második kiírás bővítette a lehetséges pályázói kört. 2012-ben, az első kiírás esetében civil szervezet csak abban az esetben pályázhatott, ha megfelelt az alábbi kritériumnak:

*„Alapító okirata szerint alkotóművészeti és/vagy a TEÁOR '08 kód szerinti 9003, 9004 kódszámok alá sorolható tevékenységet folytató intézmény/szervezet.”*¹⁷

A 2013-ban megjelent másodkörös kiírás esetében eleve deklaráltan pályázhattak civil szervezetek is, hiszen az alábbi kritériumnak kellett megfelelniük:

*„Az 1997. évi CXL törvény 74. §. szerinti közművelődési intézmények, közművelődési civil szervezetek.”*¹⁸

Az útmutató – a nevesített törvényre hivatkozva definiálta is e fogalmakat, az alábbiak szerint:

„Közművelődési intézmény: a lakosság közösségi közművelődési tevékenységéhez erre a célra alapított, fenntartott, működtetett, megfelelő szakmai, személyi, infrastrukturális feltételekkel és alapító okirattal rendelkező költségvetési szerv, vagy egyéb fenntartású intézmény, melyet egy másik, jogi személyiséggel rendelkező szervezet tart fenn, vagy alapított közművelődési feladatok ellátására. A közművelődési intézmény alapító okiratának tartalmaznia kell, hogy az intézmény létrehozásának alapvető célja közművelődési tevékenységek végzése.

¹⁶ PÁLYÁZATI ÚTMUTATÓ a Társadalmi Megújulás Operatív Program Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában c. könnyített elbírálású pályázati felhívásához
Kódszám: TÁMOP-3.2.13-12/1

¹⁷ PÁLYÁZATI ÚTMUTATÓ a Társadalmi Megújulás Operatív Program Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában c. könnyített elbírálású pályázati felhívásához
Kódszám: TÁMOP-3.2.13-12/1

¹⁸ PÁLYÁZATI ÚTMUTATÓ a Társadalmi Megújulás Operatív Program Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában c. könnyített elbírálású pályázati felhívásához
Kódszám: TÁMOP-3.2.13-12/1

Közművelődési civil szervezet: olyan szervezet, mely megfelel a következő négy együttes feltételnek:

- a) az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény hatálya alá tartozik,*
- b) létesítő okirata szerint közművelődési tevékenység végzésére jött létre,*
- c) egyesület vagy alapítvány,*
- d) a 2011. évben közművelődési tevékenységet folytatott és ezt jelentette a „Jelentés a 2011. évben folytatott közművelődési tevékenységről” elnevezésű, 1438-as számú statisztikai adatlapon.”¹⁹*

A támogatható tevékenységek, illetve a monitoring mutatók mindkét kiírás (és útmutató) esetében változatlanok maradtak.

„A foglalkozások az alábbi foglalkoztatási formákban valósulhatnak meg a kulturális, vagy nevelési/oktatási intézményekben:

- Havi szakkör*
- Heti szakkör*
- Tehetség gondozás, fejlesztés*
- Versenyek, vetélkedők*
- Téma nap, témahét*

Minden projekt esetében kapcsolódó tevékenységként támogatható

- a programokhoz kapcsolódó előzetes igényfelmérés,*
- projektmenedzsment tevékenység,*
- adminisztrációs tevékenység,*
- a projekt megvalósításához szükséges szolgáltatások igénybevétele, pl.*
 - o más típusú kulturális intézmény szolgáltatásainak igénybevétele egy komplexebb program kialakításához,*
 - o vagy a kiválasztott foglalkoztatási forma keretében megtartott tevékenységhez kapcsolódóan más, lehetőleg*

¹⁹ PÁLYÁZATI ÚTMUTATÓ a Társadalmi Megújulás Operatív Program Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában c. könnyített elbírálású pályázati felhívásához
Kódszám: TÁMOP-3.2.13-12/1

országos hatókörű, magas szakmai színvonalat képviselő szervezetnél megtartott alkalmak.²⁰

Az alapítvány a „Népzene-től a kortárs zenéig” c. projektjében a reális és végrehajtható tervezésre törekedett.

A tervezett kezdési időtartam, 2013.06. 28. és a tervezett befejezési időpont, 2014.06.28. között az alábbi tevékenységek megvalósítását vállalták a projekt megvalósítói:

- Nyitórendezvény
- 12 db heti szakkör (10 fő részvételével, 12 alkalom)
- 3 db havi szakkör (15 fő részvételével, 5 alkalom)
- 3 intézményben 5 x 3 alkalom témanap (20 fő részvételével, alkalomként 3 óra időtartamban, 3 foglalkozás és 1 előadás)
- 1 intézményben 2 db témahét (bentlakásos tábor 5 éj/6 nap időtartamban, alkalomként 40 fő részvételével)
- Tehetséggondozás (2 intézményben, 10 alkalom, 2 fő részvételével)
- Zárórendezvény

A vállalt indikátorok (egyben a monitoring mutatók is) a fentieknek megfelelően kalkuláltak.

Természetesen a pályázat benyújtását igény- és szükségletfelmérés előzte meg, folyamatosan történik a projektadminisztráció és végzi tevékenységét a projektteam, azaz a projektmenedzserment.

Az előírásoknak megfelelően a horizontális szempontoknak megfelelően zajlanak a tevékenységek, s a kötelező kommunikáció és nyilvánossági elvárások sem szenvedtek csorbát, minden eleme az ütemezésnek megfelelően történik.

A tervezett témanapok megvalósításához az alapítvány további szakmai szolgáltatók szolgáltatásait is igénybe veszi a komplexebb program kialakításához.

²⁰ PÁLYÁZATI ÚTMUTATÓ a Társadalmi Megújulás Operatív Program Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában c. könnyített elbírálású pályázati felhívásához
Kódszám: TÁMOP-3.2.13-12/1

A tervezett projekt megvalósítása érdekében íródott pályázatot az alapítvány képviselői 2013 januárjában nyújtották be. Júniusban sajnos elutasításról – pontosabban tartaléklistára kerülésről – érkezett értesítés a Közreműködő Szervezettől.

2013 szeptember 27-én azonban – egy keretösszeg bővítésnek köszönhetően – a projekt támogatást kapott. Megkezdődhetett a tevékenység előkészítése, majd változás-bejelentőben igényelt kezdési időpont módosítást követően 2014. január 1-én annak megvalósítása. A két félévre bontott tevékenységek jelenleg is folyamatban vannak, hiszen a fizikai befejezés 2014. december 31-ére tervezett.

A megvalósítás során mind az intézmények képviselői, mind a célcsoport, azaz a gyerekek, s a szakmai megvalósítók is folyamatosan pozitív visszajelzéseket adnak, visszaigazolva a projekt szükségességét, jól tervezett voltát. A megvalósult programokról ízelítőt nyújt a projekt fotódokumentációjából készített válogatás (1. sz. melléklet).

2.8 Együttműködő partnerek, szakmai megvalósítók

A projekt közvetlen együttműködő partnerei a bevont intézmények (a 2.5 pont alatt részletezve). A projektbe 5 többcélú intézmény egy tagintézménye, vagy intézményegysége (3 általános iskolai, 1 óvodai, 1 középiskolai), továbbá 1 tiszta profilú szakközépiskola, és 1 tiszta profilú óvoda kapcsolódik be. Mindösszesen 7 intézménnyel kötött az alapítvány együttműködési megállapodást, a fenntartási időszak végéig, azaz 2019. június 28-ig tartó időtartamra. A megállapodások röviden, tömören bemutatják az együttműködési megállapodással érintett nevelési-oktatási intézmények óvodai nevelési illetve iskolai pedagógiai programjának releváns – a projektcélokhoz illeszkedő – céljait, feladatrendszerét, s a megvalósítás elveit – idézve azokból. Megjelenítik azon rendszeres programok körét, melyek az intézmények kínálatának, illetve szabadidős és tehetséggondozó tevékenységeinek körét jelentik.

Fontos kiemelni a Kemény Gitárklubot, mint együttműködő partnert. A Gitárklub nem formális szervezetként 2005 óta a Kemény Gábor Logisztikai és Közlekedési Szakközépiskola bázisán működik, ám hatóköre nagyobb,

elsősorban városi és városkörnyéki. Tagjai általános- és középiskolás fiatalok, próbahelyet a Kemény Gábor Szakképző iskola biztosít – térítésmentesen – számukra. Jelenleg több mint 50 taggal működik, heti rendszerességgel. Tagjaik közt fogyatékossgal élő fiatalok is találhatóak, a közösség teljes jogú tagjaiként.

A projekt szakmaiságát elsősorban a benne dolgozó neves szakemberek biztosítják.

Partnereink közt helyi és országos (nemzetközi) hírnév zenei szakemberek, előadók szerepelnek:

- Benkő Zsolt, nemzetközi hírnév blues gitáros.
- Borbély Tamás, aki 2009 óta főállású zenészként dolgozik, illetve gitár és basszusgitár oktatással foglalkozik, s több neves formációban zenél.
- Borsodi László, országos hírnév blues gitáros, a Borsodi Blues Trió frontembere.
- Cseh István Prima díjas gitárművész, aki a bostoni Berkley-n végzett jazzgitár szakon ösztöndíjasként.
- Hevesi Imre, ismert előadóművész, a Névtelen Nulla együttes egyik alapító tagja.
- Kelemen Angelika a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem jazz-ének szakán végzett 2002-ben, számos zenekarban énekel, továbbá tanít is. Fellép többek között a Budapest Ragtime Band zenekarral, valamint több neves előadó koncertjén vagy lemezén énekelt már.
- Lustyik István, a Békéscsaba Ifjúságáért díjjal kitüntetett szakember, a Gitárklub állandó vezetője.
- Petruska András, főállású zenész, előadóművész, a hazai freestyle gitározás legnevesebb képviselője.
- Budapest Acoustic Band (Gál Gábor - gitár, Móra Erzsébet - ének, Sipeki Zoltán - gitár)

A szakmai megvalósítók mindannyian – a zenei szakértelmükön, felkészültségükön túl – emberi kvalitásukkal is segítik a projekt eredményességét.

2.9 Források, költségvetés

A projekt közvetlen előzményének tekinthető zenei tábor léte 2013-ban veszélybe került. Minden évben több pályázatot is benyújtottak a szervezők, azonban 2013-ban ezek közül egyik sem volt eredményes, így bejelentették annak elmaradását, hiszen ha csak az önköltségi árat kellene kifizetni (szállás, étkezés, oktatói díjak, táborvezetőség szállása, étkezése, szakmai és

szabadidős programok költségei), abban az esetben is jóval meghaladná azt az összeget a bekerülés, mint amit a Dél-alföldi régióban élők átlagosan megengedhetnének maguknak. Sok fiatal így anyagi okok miatt kimaradna, ezt pedig nem akarták vállalni a szervezők.

S ekkor különleges dolog történt, összefogtak a táborozók, régiek és leendők, illetve a táborozó gyerekek szülei a szervezőkkel és szponzorokat kutattak fel, jótékonysági koncerteket, utcazenéléseket szerveztek, s alig 3 hét alatt összegyűjtötték a szükséges összeget a tábor – elérhető áron történő – meghirdetéséhez. Ez a maga nemében egyedülálló történet azonban kétszer nem ismétlődhet meg, így a 2014-es tábor léte attól függött, hogy lesz-e olyan támogatási konstrukció, ami biztosítja a költségek egy részét legalább.

A 2013-ban benyújtott TÁMOP projekt eredményessége még az adott év szeptemberében kiderült, így nem kizárólag a tábor, hanem a projektben tervezett további tevékenységek is maradéktalanul megvalósulhattak, s ráadásul a résztvevők számára térítésmentesen.

Az elnyert 23.072.890 Ft vissza nem térítendő támogatás elsősorban a szakmai megvalósítók tiszteletdíját fedezi (szakkörök, témanapok, témahetek, tehetséggondozások), továbbá ezekhez szakmai anyagvásárlást (kották, húrok, kis értékű ritmushangszerek, stb.) tesz lehetővé. Biztosítja a táborok szállás-, étkezés- és programköltségeinek fedezetét.

Az EU-s projektek esetében megszokott módon a projekt előkészítés költségei nem haladhatják meg a projekt elszámolható összes költségének 3%-át. A projekt során kötelezően biztosítandó 1 fő projektmenedzser és 1 fő pénzügyi munkatárs költségein felül elszámolható további 1 fő asszisztens költsége is. A projektmenedzserrel kapcsolatos teljes elszámolható költség a projekt ténylegesen elszámolható költségeinek legfeljebb 12 %-a lehet. Az általános költségek aránya nem haladhatja meg az elszámolható költségek 5%-át.

Fedezi a támogatási összeg a kommunikációs és nyilvánossági kötelezettségek költségeit is.

A támogatási konstrukció több – a szokásostól eltérő egyedi korlátozást is alkalmaz, így pl. Az igénybevett szolgáltatások nagysága nem haladhatja meg az elszámolható költségek 50%-át.

Az alul- illetve felültervezett tételek korrekcióját a projektteam változás bejelentők benyújtásával korrigálta.

3. Egy Európai Unió által támogatott projekt megvalósításának nehézségei egy civil szervezet számára

A civil szervezetek számára sok esetben a szervezet működtetése, talpon maradásának biztosítása is napi szinten gondot jelent, mert a nagyobb szervezetek kivételével a civilek általában nem rendelkeznek saját helyiséggel, s nincs főállású alkalmazottjuk. A szféra jellemzője az önkéntesség, a nagyfokú elkötelezettség, a bevonódás, mely az adott céltevékenységeket jól szolgálja ugyan, de általában sem a szervezeti önmenedzseléshez, sem a forrásteremtéshez, sem a PR munkához nem biztosít elégséges alapot. S bár mára sok civil szervezet él a hazai pályázati lehetőségek egyik-másikával (ez főként a NEA), az Európai Unió források elérhetősége csak a kiépült személyi és tárgyi infrastruktúrával továbbá anyagi tartalékokkal is rendelkező szervezetek számára biztosított a realitásokat figyelembe véve.

Már a pályázat megírása is szakértelmet, tapasztalatot igényel, szerencsés, ha olyan ember írja, akinek már van eu-s pályázati tapasztalata. A szervezetek nagy részénél, vagy vonzáskörzetében ilyen ember nincs, s így gyakran ezzel el is dől a pályázat benyújtás szándéka, azaz feladja a szervezet.

Az alapítvány esetében, bár főállású alkalmazottal nem rendelkezik a szervezet és saját helyisége, vagy bérleménye sincs, de az alapítói jogokat gyakorló egyesületnél mindez adott. S adott a pályázatírói és megvalósítói tapasztalat is, korábban egy TÁMOP projektben konzorciumi partnerek voltak, illetve maguk is megvalósítottak már egy eu-s pályázati projektet. Mindezen feltételek és tapasztalatok, s az együttműködés folyamatos lehetősége erősítette az alapítvány esetében a pályázat benyújtását.

A projektmenedzsmet kiválasztása, felkérése (tudás, felkészültség, tapasztalat, megfizethetőség) is nagy feladat elé állítja a szervezeteket, különösen, ha korábban még nem rendelkeztek eu-s támogatott projekttel.

Az alapítvány esetében adott volt egy gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező projektteam (a konstrukció előírta a projektmenedzser és a pénzügyi vezető kötelezőségét, s biztosította a projektasszisztens

foglalkoztatásának lehetőségét), akik már közösen is dolgoztak egy projekt megvalósításában, s vállalták a felkérést.

Fontos kérdés minden esetben a projekt adminisztrációja, hiszen az eu-s pályázatok naprakész adminisztrációt kívánnak meg, s az előírások pontosan meghatározzák a dokumentációs kötelezettségeket (dokumentum-mátrix, jelentések, stb.). Az alapítvány a projekt keretében projektasszisztens foglalkoztatását is vállalta, aki e háttérfeladatokat elvégezte.

Az eu-s pályázatok tervezése során a pályázatiíró mindig törekszik a legpontosabb, legelőrelátóbb tervezésre, hiszen – bár adott a változás bejelentés és a szerződésmódosítás lehetősége – gyakran rugalmatlan, s még gyakrabban rendkívül lassú az ügyintézés, így a projekt ütemezése is csúszásba kerülhet.

Az alapítványi projekt esetében az első gondot a késői projektkezdés okozta, hiszen e konstrukció esetében az iskolai tanévhez is alkalmazkodni kellett (nem lehet pl. iskolai szakköröket nyáron megvalósítani). Emiatt át kellett tervezni a teljes ütemezést, s még így sem sikerült a tervezett két témahetet (tábort) két nyáron megvalósítani, mindenképpen egy nyárra kellett áttervezni mindkettőt, mert a fizikai teljesítés végső határideje csak ezt biztosította. Több esetben szükséges volt változás bejelentőt benyújtani. Ezek leginkább a pénzügyi előírások megváltozása miatti áttervezéseket szolgálták (pl. korábbi konstrukciókban a megbízási díjjal tervezett szakmai megvalósítók a Projekt szakmai megvalósításával összefüggő költségek között szerepeltek, ebben a konstrukcióban a Projekt megvalósításához igénybe vett szolgáltatások soron kellett szerepeltetni). Szerződésmódosítás benyújtására nem került sor.

A civil szervezetek számára az eu-s pályázatok benyújtása pénzügyi okokból is lehet problémás. Az utófinanszírozás miatt a szervezetnek mindenképpen rendelkeznie kell annyi saját tőkével, hogy a záró kifizetési kérelem benyújtásához az utolsó kifizetéseket is teljesíteni tudja, továbbá a kifizetési ütemek csúszása sose okozzon likviditási gondokat.

Az alapítvány projektje esetében az alapítvány maga is rendelkezik saját erővel, s amennyiben ez nem elégséges, átmenetileg az alapítói jogokat

gyakorló egyesület biztosít a szervezet számára segítséget. – Eddig még ezzel nem kellett élnie az alapítványnak, s remélik, hogy nem is kerül rá sor.

Szükséges a szervezet részéről egy pályázati pénzügyi analitika folyamatos vezetése. A pénzügyi vezetőnek minden kifizetési kérelem esetében fel kell vezetnie a kiegyenlített és ki nem egyenlített tételeket, mert ezek a későbbiekben gondot okozhatnak (sortúllépés esetén a későbbiekben pl. egyes számlákat nem fogadnak be, stb.). Az alapítványi pályázat esetében az utolsó kifizetési kérelem előtt pontos rovacns következik, s ha szükséges, akkor korrekció történik.

Tapasztalataim szerint a Közreműködő Szervezet részéről kijelölt kapcsolattartó személye is nagyban meghatározhatja egy projekt végrehajtásának zökkenőmentességét. Bár azonosak az előírások, egy rugalmas hozzáállású, segítő kapcsolattartó gyorsabbá és eredményesebbé teheti pl. a változás bejelentőeket, a kifizetési kérelmeket, a hiánypótlásokat. Gondolok itt (ezek beadásának előkészítése során) a konzultációs lehetőségekre, egyeztetésekre, pontosításokra, melyek segítségével egy – az elvárásoknak, szabályoknak mindenben megfelelő – dokumentum kerül benyújtásra.

Az alapítvány projektmegvalósítási időszakában először megszűnt az NFÜ, majd megszűnt az ESZA. Jelenleg a pályázat közreműködő szervezeti feladatait a továbbiakban az EMMI látja el. Az intézményi átszervezések munkatársi fluktuációval jártak. Az alapítványi pályázat esetében szinte követhetetlen, hogy hány ügyintézővel állt már kapcsolatban a szervezet, ez nehezíti a tevékenységet, hiszen minden probléma esetében több ügyintézőnek szükséges azt ismételtelen alaposan bemutatni, hogy pontosan értelmezhető legyen. A legnehezebben kezelhető gond az, ha több ügyintézőtől egymásnak ellentmondó válaszok érkeznek egy-egy kérdésre. Sajnos erre is volt már példa.

Gondot okoznak még mindig a bürokratikus előírások, pedig egyértelműen kimondható, hogy ezek jelentősen csökkentek az utóbbi években. Még így is adódnak azonban olyan elvárások, melyek mindkét fél számára rengeteg plusz munkát okoznak, ám érdemi hasznuk kevés, vagy nincs is.

Az alapítványi pályázat során az 1. sz. változás bejelentőben át kellett tervezni az ütemezést (a projektkezdés csúszása miatt), s a költségvetés is változott több tétel esetében, okulva az egyesületi pályázat költségvetési, kifizetési tapasztalataiból. Az elkészült, s beküldött – jól értelmezhető és áttekinthető – változás bejelentőt követően a hiánypótlásban „honnan-hova” tábla készítésére szólította fel az alapítványt a Közreműködő Szervezet. A dokumentumsablon nem szerepelt letölthető formátumban a KSZ honlapján, így azt e-mailben küldték meg. A táblázat teljes mértékben logikátlanul felépített volt, bonyolultabb és áttekinthetlenebb, mint a korábban benyújtott változás bejelentő. Több ember, több órás munkájába került kitölteni, s vélhetően ugyanennyibe értelmezni azt a Közreműködő Szervezetnél. Ilyen, s ehhez hasonló előírások pl. egy civil szervezet esetében aránytalan megterhelést jelentenek.

Esetenként a kiírás, útmutató, vagy egyéb pályázati dokumentum egyes pontjainak értelmezése gondokat okozhat. Különösen problémás ez, ha későn derül ki.

A TÁMOP 3.2.13-2012/1 konstrukció esetében a fizikai teljesítés illetve a megvalósítás kifejezések pontatlan értelmezése és használata vezetett oda, hogy egyes záruló projektek esetében komoly gondok merültek fel.

A Támogatói Okiratokba a *megvalósítás* szó került a végső határidő megadásával, míg a pályázók a pályázatukat úgy nyújtották be, s tekintették elfogadottnak (100%-os finanszírozással), hogy számukra az adott időpont a *fizikai befejezést* jelentette.

Amennyiben betű szerint értelmezünk mindent, valószínűleg az EMMI-nek van igaza. Ugyanakkor a konstrukció kiírása és útmutatója szakított a korábbi értelmezéssel, erre nem hívta fel a figyelmet, nem volt pontos teljesen a két fogalom meghatározása, s a Támogatói Okiratok megfogalmazása nem volt harmóniában a támogatói döntésekkel.

Az alapítványi pályázati projektből 2 hónap még hátravan. A más szervezetek által már megszerzett tapasztalatokra építve a legjárhatóbb megoldási útnak az tűnik, ha egy szerződés módosításban kérelmezi a szervezet a Támogató Okiratban a megvalósítás határidejét a fizikai teljesítés határidejére cserélni. Így a továbbiakban már nem okoz problémát a fizikai teljesítést követően 60 napon belül minden kifizetést realizálni, illetve maximum

30 napon belül benyújtani a záró kifizetési kérelmet és beszámolót. Jelenleg épp ez előtt áll a szervezet.

E problémakör kezelését – véleményem szerint – nem az egyes pályázók egyedi problémakezelésével, hanem a konstrukcióra vonatkozó központi kezdeményezésű jogi lépéssel lehetne mindenki számára a legegyszerűbben és legmegnyugtatóbb módon rendezni.

S ha nehézségek felsorolásánál tartok, feltétlenül meg kell említeni egy – majd a jövőben feltételezhetően jelentkező – következményt is. Az eu-s projektek előírásai szerint a projekttevékenységekben történő részvétel a bevont célcsoporttagok számára minden esetben térítésmentes. Az alapítványi projekt esetében pl. a nyári bentlakásos tábor is. Egy civil szervezet nem tudja ezt biztosítani a későbbiekben a projekt zárását követően. Vajon akkor majd azok, akik idén ingyen vehettek részt a táborban, pozitívan állnak hozzá a részvételi díjhoz? Azt hiszem, ez egy olyan következmény lehet, amivel számolni kell, s amit jó kommunikációval meg kell előzni – ha van rá mód.

Befejezés

Dolgozatomban bemutattam a Békés Megye Népművészetéért Alapítványt, annak tevékenységeit, gazdálkodását. Beillesztettem az alapítványi tevékenységszerkezetbe a „Népzenétől a kortárs zenéig” projektet, s részleteztem azt.

A projekt egy alulról épülő kezdeményezés csúcspontját jelenti, hiszen széles körű társadalmi megalapozottság jellemzi, adott volt a célcsoport, adottak a partnerintézmények és a szakmai megvalósítók. Segítségével több mint 2000 fő részesülhet a projekt eredményeiből, vehet részt zenei szakkörökben, rendezvényeken, táborokban.

Megvalósulnak a támogatási konstrukció célkitűzései, miszerint

- a **kulturális intézmények szélesebb körben kapcsolódnak be** a formális oktatásba, szerepük erősödjön meg a kulturális tudás átadásában,

- a közoktatásban résztvevő gyerekek és tanulók óvodai, tanórai és tanórán kívüli, szabadidős nem formális és informális **nevelésének és oktatásának támogatása,**
- a nevelési-oktatási és kulturális intézmények **hosszú távú együttműködése** helyi és országos szinten,
- A kulturális intézmények által nyújtott **kínálat bővítése, fejlesztése** a nevelési-oktatási intézmények igényei szerint.

A célcsoporttagok számára olyan értékeket kínál a projekt, melyek célként is megfogalmazhatóak, s a tevékenykedtetés által közvetlenül, vagy közvetve megvalósulnak:

- társadalmi beilleszkedés,
- csoportos tevékenykedtetés, közösségfejlesztés,
- alkotásra ösztönzés,
- tehetséggondozás,
- művészeti nevelés, ezen belül a népművészet megismertetése,
- hagyományőrzés, hagyományápolás
- ének-zenei nevelés,
- komplex személyiségfejlesztés.

Érdeemes azt is összegezni, hogy a projekt mit jelenthet a partnerek, a partnerintézmények számára.

- Kapcsolatrendszer bővülést – további partnerszervezetekkel, oktatókkal, alkotókkal, s magával a projektgazda szervezettel.
- Hozzájárulást a Pedagógiai Programokban megfogalmazott intézményi oktatási-nevelési célokhoz.
- „Kínálatbővítést” a helyben megvalósuló szakkörök terén.
- „Forráskímélés” melletti programokat, hiszen a résztvevők számára térítésmentes programok kerülnek megrendezésre az intézményben, miközben ez az intézmény számára sem jár költséggel.
- A témanapok köthetőek az intézményi hagyományos rendezvényekhez, gazdagíthatják azokat.
- A projekt hatásai közvetlenül a gyerekeket, közvetve a szülőket, szélesebb értelemben a helyi társadalmat érintik.

S az összefoglalóm végén mindenképpen kitérek arra, hogy ma a fejlesztések illetve a hosszabb távú projektek megvalósítása szinte csak és kizárólag eu-s források bevonásával képzelhető el, így a civil szektornak is alkalmassá kell válnia ezen pályázatok megírására, benyújtására és nyertes projekt esetén megvalósítására is, a korábbiakban megfogalmazott nehézségek ellenére is.

Felhasznált irodalom jegyzéke

Békés Megye Népművészetéért Alapítvány Alapító Okirata (1990.12.15.)

Békés Megye Népművészetéért Alapítvány Alapító Okirata (2014.04.10.)

Békés Megye Képviselő-testülete 153/2007. sz. KT. rendelete

Ifjúság 2008., 2012. nagymintás országos ifjúságkutatások

2005-2006 Komplex ifjúságkutatás Békéscsaba MJV. (Herczeg Tamás, 2006)

Kérelem közhasznú jogállás megállapítására – A BMNA levelezése.

„Népzeneről a kortárs zenéig” TÁMOP-3.2.13-12/1 - 2013-0047 pályázat igényfelmérése

„Népzeneről a kortárs zenéig” TÁMOP-3.2.13-12/1 - 2013-0047 projekt együttműködő partnerintézményeinek Nevelési/Pedagógiai Programjai

NFSZ statisztikai adatok. www.afsz.hu

Pályázati útmutató a Társadalmi Megújulás Operatív Program Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában c. könnyített elbírálású pályázati felhívásához Kódszám: TÁMOP-3.2.13-12/1

Területi statisztikai táblák www.ksh.hu,

www.vati.hu (Telr információs rendszer)

Mellékletek

Ízelítő a projekt fotódokumentációjából

1. sz. melléklet

